

התכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

תוכן עניינים

1. א. אל יסוד מזבח העולה אנגו דיסוד
2. ב. שירים אין מעכבים
3. ג. במיצוי חטאת העוף מעכב
4. ד. לימד על פר יום הכיפורים שטעון מתן דמים ליסוד ... נתקו הכתוב לעשה ועשאו שירי מצוה לומר לך שירים אין מעכבין
5. ה. שנאמר ודם זבחיך ישפך על מזבח וגו' למדנו לניתנין במתן ארבע שאם נתנן במתנה אחת כיפר
6. ו. דמים האמורים למטן שנתנן למעלן לא כיפר אף דמים האמורים למעלן אם נתן למטה לא כיפר
7. ז. שאם חיסר אחת מכל המתנות לא עשה ולא כלום

דף נב.

א. אל יסוד מזבח העולה אנגו דיסוד

בשונה מזריקת הדם שהיתה על קיר המזבח הזקוף מעל ליסוד, ובעולה אשם ושלמים היתה כנגד היסוד, שירי דם¹ החטאת העולה האשם והשלמים שופך

¹ ערוך השולחן העתיד הלכות מעשה הקרבנות סימן עב סעיף כז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

על גגו של יסוד ממש², היינו על כניסת האמה של היסוד, ולא על הקיר הזקוף למעלה ממנו או מתחת לו³.

ב. שירים אין מעכבים

כבר התבאר לעיל דף לח: ודרף מב. שהזורק⁴ שיירי הדם בחוץ, אפילו שיירי דמים הפנימיים פטור⁵. שזריקת שיירי הדם שיירי מצוה הם ואינן מעכבין.

² עיין מעשה רקח הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה ו שיש שגרסו כן שם ברמב"ם "על גג היסוד ובעיקר הדין כתב הכנסת הגדולה ז"ל בשם הרב דמשק אליעזר בשם הר"י ז' פלאט המברכין על מצוה זו עיין שם ובמעשה רקח שם כתב לענ"ד נראה דיש לגמגם באלו הברכות דלא מצינו להם כלל מוחלט.

³ שגדר השפיכה הוא מלמעלה למטה במקומו, וזה ההבדל בינו ובין זריקה שהוא אל הצד, ואמר בספרא (פרשה ג מ"ב) ואת כל דם הפר ישפך על יסוד המזבח ולא יזרוק, ר"ל שישפך מלמעלה למטה על גג היסוד ולא יזרק אל הצד שהוא אל קיר היסוד שזה נקרא זריקה. מלבי"ם ויקרא פרשת ויקרא אות רעד

⁴ רמב"ם מעשה הקרבנות פרק יט הלכה ד

⁵ (דף ק"י:) במשנה רבי נחמיה אומר שיירי הדם שהקריבין בחוץ חייב משמע דת"ק פטר ואמרינן בגמ' (דף קי"א) השתא דאמר רב אדא וכו' מחלוקת (אי שירים מעכבי) בשירים הפנימיים אבל בשירים החיצונים דברי הכל לא מעכבי כי קאמר רבי נחמיה בשירים הפנימיים וא"כ לת"ק דר' נחמיה אפי' שירים הפנימיים שהקריבין בחוץ פטור. ועוד דבפ' איזהו מקומן (דף נ"ב) מסיק רב פפא דכ"ע בין ר"א בין ר' ישמעאל שירים אין מעכבין ומהדר התם לאשכוחי תנא דסבר שירים מעכבין. כס"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הַלְכַתָּא לְמִשְׁיחָא בְּדֵף הַיּוֹמִי

מִסְכַּת זְבַחִים

וכן אם⁶ נשפך הדם לאחר גמר מתנותיו על המזבח אינו צריך להביא דם אחר, ששפיכת השירים על מזבח החיצון אינם מעכבין.

ג. במיצוי חטאת העוף מעכב

חטאת העוף כיצד היתה נעשית, מולק אותה בקרן דרומית מערבית ויורד בצפורנו עד שיחתוך הסימנין או רוב אחד מהן ואינו מבדיל הראש מן הגוף, ומזה מדמה על קיר המזבח למטה מאמצעו, ושירי הדם מתמצים על היסוד שנאמר (ויקרא ה פסוק ט) וְהִנְשָׂאָר בְּדָם יִמְצָה אֶל יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ מִכֻּלֵּל שֶׁהִנְתִּינָה עַל קִיר שֶׁהַשִּׁירִין שֶׁלּוֹ מִתְמַצֵּין אֶל יְסוּד וְזֶהוּ קִיר הַתַּחְתּוֹן.

ומצוי דם⁷ חטאת העוף מעכב⁸, ואין למזבח בה אלא דמה והשאר נאכל לזכרי כהונה כבשר חטאת הבהמה.

ד. לימד על פר יום הכיפורים שטעון מתן דמים ליסוד ...

נתקו הכתוב לעשה ועשאו שירי מצוה לומר לך שירים אין

מעכבין

כבר התבאר לעיל דף מב: שפר ושעיר של יום הכפורים דם כל אחד מהן טעון שמונה הזיות על בין הבדים ושמונה על הפרוכת, ומערב דם הפר והשעיר ומזה משניהם ארבע הזאות על ארבע קרנות מזבח הזהב שבהיכל, ושבע הזיות על אמצעו של מזבח זה.

⁶ רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ה הלכה ה

⁷ רמב"ם שם פרק ז הלכה ז

⁸ בגמ' באן מתחלה ר"ל דפליגי בהא ר' ישמעאל ור' עקיבא דלר"י מעכב ולר"ע אינו מעכב ולבסוף מסיק דתרי תנאי ואליבא דר"י דלחד תנא ס"ל לר"י נמי דאינו מעכב ועיי"ש ס"ג ב' ברייתא דס"ל אינו מעכב ובהיות כן יש לכאורה לתמוה על רבינו דפסק דמעכב וי"ל משום דשם ס"ה ב' אוקמי ר"ח פלוגתא דת"ק וראב"ש דת"ק ס"ל דמיצוי מעכב ולא ינדך אמוראי משמע דכו"ע ס"ל דמיצוי מעכב לכן פסק כן ועיין שם ס"ד ב' במשנה א' חטאת העוף וא' עולת העוף שמלקן ושמיעה את דמן לאכול דבר שדרכו לאכול וכו'. ומשמע מזה דמיצוי מעכב וכמו דדייק מינה במעילה ט' א' ואף דדחי שם דלצדדין קתני נ"ל לרבינו. הר המוריה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרה היומי

מסכת זבחים

וכבר התבאר במסכת יומא דף נג: שמזה מדם הפר והשעיר שניהן ביום הזה ארבעים ושלש הזיות⁹,

והתבאר שם עוד בדרה נח: לאחר שגמר להזות על הפרוכת ועירב דם הפר ודם השעיר נותן ארבע מתנות על קרנות מזבח הזהב ושבע מתנות על גגו של המזבח ויוצא ושופך שירי הדם על יסוד מערבי של מזבח החיצון.¹⁰ שכל החטאות הנשרפות¹¹ דמם נכנס לפנים להיכל שירי הדם שופכן על יסוד המערבי של מזבח החיצון שהוא פוגע בו תחילה בצאתו מן ההיכל.

גמר מתנות¹² המזבח ואחר כך נשפך הדם אינו צריך להביא דם אחר, ששפיכת השירים על מזבח החיצון אף מהדמים הפנימים אינם מעכבין.

דף נב:

ה. שנאמר ודם זבחיך ישפך על מזבח וגו' למדנו לניתנין במתן ארבע שאם נתנן במתנה אחת כיפר

כבר התבאר במסכת פסחים דף פט. וסנהדרין דף ד. ולעיל דף לו: שכל הדמים¹³ הניתנין על מזבח החיצון, אם נתן מתנה אחת בלבד כיפר, ואפילו בחטאת מתנה אחת היא העיקר ושאר הארבע מתנות למצוה, שנאמר (דברים יב פסוק כז) וְדָם זְבָחֶיךָ יִשְׁפָּךְ עַל מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂפִיכַת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ הַיָּחִיד הַזֶּה. וכל הניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא, שנאמר וְדָם זְבָחֶיךָ יִשְׁפָּךְ.

⁹ רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ג הלכה ה

¹⁰ דבחטאות פנימיות כתיב אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד והוא מערבי שפוגע בו תחלה בצאתו אבל בחיצוניות כתיב אל יסוד המזבח ולכך פנימיות מפורש וחיצוניות סתום. כסף משנה הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה י

¹¹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה יא

¹² רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ה הלכה ח

¹³ רמב"ם שם פרק ב הלכה א – ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

ו. דמים האמורים למטן שנתנו למעלן לא כיפר אף דמים האמורים למעלן אם נתן למטה לא כיפר

שינה מתן קרבנות¹⁴ בחטאת¹⁵, כלומר שלא נתן באצבע או שלא נתן על קרנות המזבח, בין בחטאת הנעשית בפנים בין בחטאת הנעשית בחוץ¹⁶ נפסל, אבל בשאר קדשים כשרין.

וכבר התבאר לעיל דף כו. שדם שמצותו¹⁷ ליתן אותו למעלה מחצי המזבח שנתנו למטה, או שמצותו ליתנו למטה ונתנו למעלה, או שמצותו ליתנו בפנים בהיכל ונתנו על מזבח החיצון¹⁸, או הניתנין על מזבח החיצון שנתנו לפנים בהיכל, או שנתן דם הניתנין בחוץ על הכבש שלא כנגד היסוד הרי בשר הזבח פסול¹⁹. וכן האמורים אינן נקטרין על המזבח, שגם הם פסולים²⁰.

¹⁴ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ב הלכה ה

¹⁵ ופשוט בכוונת רבנו לפי מ"ש פ"ה מהל' מעשה הקרבנות ה"ט דאין לך קרבן שטעון הזאת דם באצבע אלא חטאת בלבד לפיכך אם נתן בכלי פסול משא"כ בשאר קרבנות אם נתן באצבע כשר. מרכה"מ שם

¹⁶ תוספתא מפורש זבחים פ"ו (ה"ג) ושם הגירסא [קרנות], דכתיב בחטאות קרנות אבל בשאר קדשים כתיב בהו סביב, ולא נזכר קרנות. או"ש שם

¹⁷ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ב הלכה י

¹⁸ נראה דבהני דנתנים בפנים, מתנה אחת מעכבת הכפרה, דאמרינן ביומא דף ס"א ע"א נתן מקצת מתנה שבמזבח ונשפך הדם יביא דם אחר, ופסקה רבינו בהל' עבודת יום הכיפורים פ"ה ה"ו. והתם ליכא למימר דלהתיר להקטיר האימורים, דמי איכא זריקה דלא מכפרת ושריא להקטיר האימורים כדאמרינן גבי בשר, והתם נעשה שלא כמצותו דנשפך הדם, ועל כרחק לומר דהא דכיון שהגיע דם למזבח נתכפר, לא אתי רק ללמדנו דשלא במקומו כמקומו דמי, אבל לא על מנין המתנות. ולפ"ז יש להסתפק בנתנים בפנים שנתנם בחוץ דהבעלים נתכפרו, אם היינו דוקא שנתן ד' מתנות על מזבח החיצון. ומדברי התוס' משמע לכאורה דנתנים מבפנים שנתנם במתנה אחת בחוץ כיפר, שהקשו בדרף פ"א ע"ב ד"ה נתן, איך חוזר ונותן מבפנים והלא כבר נתכפר לשמואל ע"כ, ומה קושיא אימא נתן בחוץ מתנה אחת דלא מהני לפנימיות, וצע"ג. מרכה"מ שם.

¹⁹ ועיין בתוספתא פ"ח זבחים דאם קיבל בשני כוסות ונתן מכוס אחת למטה דהשני כשר יעו"ש. הר המוריה שם.

²⁰ או"ש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

ואע"פ שדם שהניתן שלא במקומו פסול הקרבן אף על פי כן נתכפרו הבעלים בו כיון שהגיע דם למזבח²¹, אף על פי שהגיע שלא למקומו הרי הוא כמו שהגיע למקומו²² לכפר.

ז. שאם חיסר אחת מכל המתנות לא עשה ולא כלום

כבר התבאר לעיל דף לו: שכל הדמים²³ הניתנין על מזבח הפנימי, אם חסר אחת מהן לא כיפר, אלא כולן הן עיקר הכפרה, שהרי הכתוב הקפיד על מניינן שנאמר שבע פעמים.

²¹ מלשון רבינו מבואר דדוקא הדמים הניתנין בהיכל על מזבח הזהב, וכן אם נתן הניתנין בחוץ בפנים על מזבח הזהב, שמקומו הוא על המזבח, בזה דריש (זבחים כ"ו ע"ב) מקרא ואני נתתי לכם על המזבח לכפר, כיון שהגיע דם למזבח, פירוש אותו דם שמצותו לתת אותו במזבח, ורק במקום מונבל, בזה גילתה תורה שבכל המזבח כשר הקרבן, רק שהבשר אינו נאכל, אבל הדם הניתן על הפרוכת או בין הבדים שנתנן על המזבח ודאי לא כיפר, כיון שאין מקומו על המזבח, ובזה א"ש מה דאמר (שם כ"ז ע"א) ור"י אי שלא במקומו לאו במקומו דמי ליהוי כי נשפך מן הכלי על הרצפה ויאספנו, דמוכח דלמ"ד במקומו דמי ניהא, דהניתנין בפנים שנתנן בחוץ א"ש, דקאי על הנך מתנות דמזבח הזהב שבהיכל אם נתנו על מזבח החיצון, ובסוף כל הפסולים (שם ל"ו ע"א) ליתן את הניתנים למעלה למטה ר"י סבר שלא במקומו במקומו דמי, וליפלוג בניתנין כו' ליתנן בחוץ, ובהא ליפליג ר"י, דבכי האי גוונא צ"ל פסול לדידיה, דבהא ודאי פסול הקרבן ולא כיפרו בעלים. ולפי"ז יש לפרש (שם בדרף כ"ז ע"ב) קתני מיהא כו' ולא פליג ר"י, מ"מ, לאו משום דקלמיה מזבח, וש"מ לא יאספנו, דדייק מניתנין בפנים שנתנן בחוץ, דמירי ר' שמעון אפילו בנתן מתנות שבין הבדים ועל הפרוכת בחוץ, וא"כ לא שייך לומר במקומו דמי וליהוי כי נשפך על הרצפה, וכמו שפירש הר"י יוסף בתוספות (שם ד"ה לאו), וזה הכרעה נכונה במה שגימגמו בתוס' בזה, ועיי' פירוש המשנה (זבחים פ"ב מ"א) לרבינו, ודוק. או"ש שם

²² עיין זבח תודה יז. שגם בהגיע לכבש חשיב מקומו

²³ רמב"ם שם פרק ב הלכה ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

